

Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень
УДК 340.11

Гой Анна Володимирівна

курсант

*Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Гой Анна Владимировна

курсант

*Института подготовки юридических кадров для
Службы безопасности Украины
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

Goy Anna

Cadet of the

Institute of Legal Training for the Security Service of Ukraine

Yaroslav Mudryi National Law University

ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ І ЄС
ГАРМОНИЗАЦИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ И ЕС
HARMONIZATION OF LEGISLATION OF UKRAINE AND EU

***Анотація.** У статті аналізується важливість і складність завдання з гармонізації законодавства України з правом ЄС. Гармонізація українського законодавства є одним з основних факторів, що прискорює інтеграцію України до Європейського Союзу, але крім того вона повинна врахувати характер відносин сторін, які визначають особливі способи та принципи її здійснення.*

Цей процес реалізує неймовірно важливу роль у процесі правової інтеграції та формуванні загальноєвропейських підходів до стандартів та принципів права, праворозуміння. Визначено, що гармонізація законодавства визначається як приведення законодавства держав-членів

та країн – не членів у відповідність до вимог Європейського Союзу на підставі правових актів організації. Цей процес може відбуватися у формі адаптації законодавства, імплементації положень, стандартизації норм тощо.

Ключові слова: гармонізація, адаптація, імплементація, правова система України, законодавство, міжнародні правові стандарти, законодавство, Угода про асоціацію Україна-ЄС.

Аннотація. В статті аналізується важність і складність задачі по гармонізації законодавства України з правом ЄС. Гармонізація українського законодавства являється одним из основных факторов, ускоряет интеграцию Украины в Европейский Союз, но кроме того она должна учесть характер отношений сторон, которые определяют особые способы и принципы её осуществления.

Этот процесс реализует невероятно важную роль в процессе правовой интеграции и формировании общеевропейских подходов к стандартам и принципам права, правопонимания. Определено, что гармонизация законодательства определяется как приведение законодательства государств-членов и стран - нечленов в соответствие с требованиями Европейского Союза на основании правовых актов организации. Этот процесс может происходить в форме адаптации законодательства, имплементации положений, стандартизации норм и тому подобное.

Ключевые слова: гармонізація, адаптація, імплементація, правова система України, законодавство, міжнародні правові стандарти, законодавство, Соглашение об ассоциации Украина-ЕС.

Summary. The article analyzes the importance and complexity of the task of harmonizing Ukrainian legislation with EU law. Harmonization of the Ukrainian legislation is one of the main factors that accelerates the integration

of Ukraine into the European Union, but it must also take into account the nature of the relations of the parties, which determine the specific ways and principles of its implementation.

This process plays an incredibly important role in the process of legal integration and the formation of pan-European approaches to the standards and principles of law and law. It is determined that the harmonization of legislation is defined as bringing the legislation of Member States and non-Member States in line with the requirements of the European Union on the basis of legal acts of the organization. This process can take the form of legislative adaptation, implementation of regulations, standardization of norms, etc.

Keywords: *harmonization, adaptation, implementation, legal system of Ukraine, legislation, international legal standards, legislation, Ukraine-EU Association Agreement.*

Постановка проблеми. Розглядаючи сучасне національне законодавство слід звернути увагу на масштабність, важливість і складність завдання з гармонізації законодавства України з правом ЄС. Гармонізація українського законодавства є одним з основних факторів, що прискорює інтеграцію України до Європейського Союзу, але крім того вона повинна врахувати характер відносин сторін, які визначають особливі способи та принципи її здійснення.

Цей процес реалізує неймовірно важливу роль у процесі правової інтеграції та формуванні загальноєвропейських підходів до стандартів та принципів права, праворозуміння. Проте, яким би дивним це не було, але ні у міжнародно-правовій теорії, ні в сучасній правотворчій практиці України належної уваги до теорії гармонізації законодавства, з’ясуванню базових понять та підходів останнім часом не приділялося, хоча прикладні аспекти гармонізації законодавства є одними з найбільш актуальних і

широко досліджуваних у зарубіжній правовій теорії, особливо в сучасному праві ЄС [1, с. 88].

Стан дослідження. Окремі аспекти питання гармонізації законодавства України та права Європейського Союзу зацікавили багатьох вчених, були предметом наукового інтересу та досліджень багатьох вітчизняних учених, серед яких можливо виділити такий найвідоміших постатей: І. Грицяк, Н. Гнидюк, Н. Пархоменко, Ю. Капіца, В. Муравйов, Г. Друзенко, С. Шевчук, Р. Петров, В. Забігайло, О. Зеркаль, та багато інших. Проте процес адаптації законодавства України до права ЄС є динамічним явищем та обіймає досить велике коло питань, якщо проводити їх комплексний аналіз, то яскраво виражається та зумовлюється постійна актуальність досліджень, що присвячені цьому, та їхнє подальше здійснення.

Олександр Черінько звертає увагу на те, що останній звіт Європейського парламенту про імплементацію Угоди про асоціацію з Україною зосереджується на екстреній необхідності подальшої допомоги, що буде спрямована на розбудову потенціалу Верховної Ради України та ключових міністерств у цілях імплементації.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні немає чіткого єдиного визначення терміну гармонізація законодавства України і ЄС, а щодо доктринального рівня, то вчені пропонують різні підходи до розуміння сутності та змісту досліджуваного явища. С. Дудар у своїй праці зазначає: «Аналіз вітчизняної нормативно-правової бази, практичних заходів з гармонізації законодавства України дає можливість зробити висновок про багатоаспектне розуміння цього процесу, що вносить не лише у практику, а й у теорію плутанину та суперечності. Зокрема, виявлена невизначеність щодо сутності гармонізації унеможлиблює з'ясування адекватного їй змісту поняття гармонізації, а відтак його визначення» [2, с. 12 – 13]. В Угоді про асоціацію, як і в інших міжнародних угодах ЄС, не міститься

визначення поняття «гармонізація». В Угоді лише зазначаються традиційні для права Євросоюзу термінами, наприклад «регуляторне зближення» (статті 64, 114, 124, 133, 322), «зближення» (Преамбула, статті 1, 59, 84, 337, 358, 375, 405, 417, 428, 474 і т. д.), «гармонізація» (статті 359, 404), «взаємне визнання правил» (статті 70, 83, 106, 140), «адаптація» (стаття 138), «законодавче зближення» (статті 149, 152), «визнання міжнародних принципів і стандартів» (статті 291, 346, 378, 385), «транспозиція» (статті 56, 65, 96) тощо.

Тому можливо зробити висновок, що в Угоді зазначені різноманітні способи реалізації одного й того самого процесу, головною метою якого є створити однакові правові умови для суб'єктів співробітництва України та ЄС.

Якщо схилитися до думки Ю. Шемшученко, що зауважує про необхідність сьогодні проводити нові комплексні наукові дослідження питань гармонізації українського законодавства і права з європейським правом. Тому необхідно створити теорію правової гармонізації, як наукове підґрунтя для вирішення практичних завдань [3, с. 40]. У «Словнику термінів і понять із міжнародного та європейського права», виданому Інститутом законодавства Верховної Ради України, гармонізація законодавства визначається як приведення законодавства держав-членів та країн – не членів у відповідність до вимог Європейського Союзу на підставі правових актів організації. Цей процес може відбуватися у формі адаптації законодавства, імплементації положень, стандартизації норм тощо [4]. В Україні на підзаконному рівні термін «гармонізація» переважно застосовується для визначення відповідності нормативно-правових актів, нормативних документів і методичної документації вимогам директив Європейського Союзу.

Передумовою гармонізації національного законодавства із законодавством міжнародних організацій, можна вважати адаптацію, що є

складовою інтеграційних процесів та являє собою певний планомірний процес, який включає кілька послідовних стадій, на кожній з яких має досягатися певний ступінь відповідності національного законодавства міжнародно-правовим нормам і стандартам. Н. М. Пархоменко називає такі:

1) визначення критеріїв гармонізації в різних сферах інтеграційної взаємодії відповідно до укладених договорів та визначення галузей законодавства, що потребують гармонізації, окреслення відповідного кола проблем правового регулювання в цій галузі;

2) співвідношення мети і завдань правового регулювання інтеграційної взаємодії, правова експертиза та порівняльно-правовий аналіз національних законодавчих та інших нормативно-правових актів, визначення їх відповідності укладеним міжнародним договорам та вироблення пропозицій щодо їх гармонізації з урахуванням наслідків гармонізації на національному рівні та впливу на національну правову систему; узгодження понять і термінів національного права та права міжнародних організацій, міжнародних договорів;

3) визначення та затвердження переліку нормативно-правових актів, що потребують гармонізації з урахуванням їхньої юридичної сили, а також переліку міжнародних договорів, які необхідно укласти з метою гармонізації, визначення оптимальних форм та засобів, рівнів та меж гармонізації;

4) синхронна розробка та прийняття нових нормативно-правових актів або внесення змін у діюче законодавство відповідними державними органами, подолання існуючих колізій між національним та міжнародним правом або правом міжнародних організацій чи їхніх об'єднань шляхом застосування відповідних процедур визнання загальноновизнаних принципів права, правових стандартів та їх закріплення у національному законодавстві; врахування загальних і специфічних вимог під час

входження нормативних приписів актів міжнародних організацій у національну правову систему тощо [5, с. 338–340].

Професор Отто Люхтерхандт, вважає, що завдання гармонізації вимальовуються у трьох аспектах: 1) у відносинах між правовими приписами нижчого і вищого рівнів, наприклад, гармонізація положень закону з приписами Конституції; 2) у відносинах між нормами однакового рівня, наприклад, гармонізація двох правових приписів, які не узгоджуються/суперечать один одному; 3) у відносинах між різними системами правопорядку, які є самостійними та існують незалежно одна від одної, наприклад, між правопорядком міжнародного/європейського права і національним правом України. Так, саме у третьому аспекті вчений пропонує розглядати гармонізацію права і законодавства України і ЄС, а також питання гармонізації приписів Ради Європи щодо прав і свобод людини і права України [6, с. 58].

Ю. Шемшученко зазначає, що гармонізація національної та європейської правових систем не може здійснюватись механічно, адже діє принцип державного суверенітету кожної країни. В. Опришко підтверджує важливість визначення методів вирішення даного завдання. Він зазначає, що розпочинати процес гармонізації необхідно з приведення норм Конституції України до міжнародних стандартів, бо норми і принципи міжнародного права є «правотворчими факторами розвитку конституційного та інших галузей законодавства». Слід зазначити, що треба постійно розширювати межі національного законодавства за рахунок норм і принципів міжнародного права, закріплених у міжнародних договорах. Саме це буде активно сприяти послідовним наближенню законодавства України до міжнародної системи права, усуненню протиріч і юридичних колізій між ними.

Щодо загальної підсумованої діяльності дослідники з СНД, то вони зазвичай виокремлюють зовнішній і внутрішній рівні гармонізації

законодавства. На зовнішньому рівні гармонізація здійснюється через співвідношення міжнародного і національного права, а також способів забезпечення дії міжнародно-правових положень у правових системах окремих країн. На внутрішньому – шляхом усунення невідповідності норм права в окремій національній системі права, з метою надання їй несуперечливого характеру. При цьому дослідники Західної і Центральної Європи розширюють зміст поняття гармонізація і розглядають її як один з інструментів інтеграції у різних соціальних сферах. Зокрема правову гармонізацію розуміють по-різному: як створення передумов для прийняття і застосування компетентними органами різних країн подібних нормативно-правових актів; зменшення/усунення відмінностей у правовому регулюванні; як спільну еволюцію двох чи більше країн до загальних стандартів поведження та правових засобів їх забезпечення; як процес, спрямований на формування однорідного правового середовища країн-членів ЄС в рамках європейських інтеграційних об’єднань та участь у цих процесах третіх країн [9, с. 8-9].

1998 року було створено Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Ключову роль у ній мало Міністерство юстиції України, головним завданням якого постала координація процесу наближення законодавства України до ЄС на урядовому рівні.

Першим документом, який заклав правові засади гармонізації українського законодавства з правом Євросоюзу ще до набуття чинності УПС, стала Тимчасова угода між Україною та ЄС про торгівлю та торговельне співробітництво, підписана 1 червня 1995 року у Брюсселі [8]. Вона була замінена на Угоду про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їхніми державами-членами від 14 червня 1994 р. (далі — УПС), ратифікованої Законом України № 237/94-ВР від 10.11.1994 р.

Якщо проаналізувати положення УПС та інших документів, що стосуються гармонізації, то можна дійти висновку, що майже всі вони належать до категорії так званого «м'якого» права, тобто окреслюють в основному наміри, а не конкретні зобов'язання сторін. Такий фактор ставить у залежність просування гармонізації законодавства від заінтересованості сторін, що, в свою чергу, надає їхнім діям політичне забарвлення. Саме тому, провідним недоліком гармонізації законодавства України з правом ЄС на основі УПС став брак нагляду за цим процесом із боку компетентних українських установ та Європейського Союзу. Крім того, досліджуваний процес не було пов'язано із здійсненням внутрішніх реформ у нашій державі.

При здійсненні гармонізації, Україні слід врахувати, що цей процес має переважно односторонній характер, адже не потребує виконання взаємних заходів сторін з узгодження їхніх правових норм, а стосується лише змін в українському законодавстві для його гармонізації з нормами права Євросоюзу. Фактично Україна жодним чином не може впливати на процес нормоутворення в системі ЄС, виступаючи лише в ролі дестинатора (адресата визнання) правових приписів організації. Чимало невизначеностей існує й щодо встановлення точного змісту актів Євросоюзу, з якими треба гармонізувати українське законодавство. Тлумачення цих документів входить винятково до компетенції Суду ЄС, котрий, проводячи цю процедуру, може частково змінювати їхній зміст. Але країна, яка гармонізує своє законодавство з правом Євросоюзу, не в змозі стежити за такими змінами, вчасно враховуючи їх шляхом унесення поправок до свого законодавства, яке підлягає гармонізації. З другого боку, під час гармонізації законодавства України з правом ЄС обов'язково потрібно усвідомлювати те, що акти інститутів організації діють у відповідному правовому середовищі, адже вони є частиною правової системи Євросоюзу. А гармонізація практично призводить до перенесення

положень певних актів ЄС до правової системи іншої країни, яка функціонує за своїми закономірностями. Зокрема, українські правники не завжди можуть урахувати всі юридичні тонкощі відповідного документа ЄС, зокрема чітке розуміння використаної в ньому юридичної технології, причин його ухвалення та особливостей реалізації. Усе це може призвести до перекручування змісту національних норм, запроваджених на основі процесу гармонізації [7, с. 104].

В Україні здійснили гармонізацію багатомовного словника ЄС «EUROVOC». За допомогою якого здійснюється пошук термінів та текстів в іншомовних базах даних нормативно-правових актів країн ЄС. Необхідно створювати автоматизовані перекладачі з іноземних мов, розробляти програмне забезпечення смислового порівняння текстів. Слід також розуміти, що зміни до термінів, включених у закони України, які схвалені шляхом голосування, можуть вноситись лише шляхом голосування у парламенті, що є перешкодою гармонізації термінології актів України з термінологією ЄС [10, с. 112-114].

Неможливо не погодитися з неймовірно влучним висловом В. Тація та Ю. Грошевог: «Зближення правових систем європейських держав нині є найважливішою традицією формування галузей національного права і галузей національного законодавства» [11, с. 53].

Також поважною проблемою, на яку наражаються Україна та всі інші країни – не члени Євросоюзу в процесі гармонізації національного законодавства з правом європейських інтеграційних організацій, є потреба враховувати подальший розвиток права ЄС у галузі інтелектуальної власності [12, С. с.464-467.]. Для того щоб забезпечити такий же високий рівень захисту інтелектуальної власності, як і в Європейському Союзі, наша держава має звертати свою увагу на нові міжнародні конвенції, і акти ЄС, які створюють відносини у цій сфері.

Упродовж декількох років Україна є пріоритетною країною для Європейського Союзу у сфері захисту прав інтелектуальної власності. У звіті Європейської Комісії про охорону та захист інтелектуальної власності у третій країнах за 2013 р. зроблено висновок про те, що піратство і підробки залишаються головними проблемами України[13].

Як відомо, 21 березня 2014 р. під час Позачергового Саміту Україна–ЄС було підписано політичну частину Угоди, а 27 червня 2014 р. під час засідання Ради ЄС – економічну частину включно з розділом IV «Торгівля і питання, пов’язані з торгівлею», який становить 2/3 від усього обсягу основної частини Угоди та містить окрему главу, присвячену питанням інтелектуальної власності. 16 вересня 2014 року Верховна рада України та Європейський парламент синхронно ратифікували Угоду. Україна передала до депозитарію ратифікаційні грамоти і завершила, таким чином, усі внутрішньодержавні процедури[14].

Як зазначено на офіційному порталі органів виконавчої влади України, Угода за своїм обсягом і тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним ЄС. Вона визначає якісно новий формат відносин між Україною та ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» і слугує стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ в Україні. Передбачена Угодою ПВЗВТ між Україною та ЄС визначатиме правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та ЄС, а також регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС[14].

Питанням захисту прав інтелектуальної власності присвячена глава 9 розділу IV Угоди. Частиною I передбачені загальні положення, зокрема, цілі та характер і сфера дії зобов’язань. Угодою визначені дві цілі у сфері

інтелектуальної власності: спрощення створення і комерційного використання інноваційних продуктів та продуктів творчої діяльності на території Сторін, а також досягнення належного та ефективного рівня охорони і захисту прав інтелектуальної власності.

У сфері захисту прав інтелектуальної власності основна увага приділяється трьом складовим : належному впровадженню стандартів щодо справляння мита з прав інтелектуальної власності, закріплених у Виконавчій Директиві 2004/48/ЄС та Регламенті №608/2013; вжиттю ефективних заходів проти підробок і піратства з метою протидії порушенням прав інтелектуальної власності та посиленню боротьби з Інтернет-піратством[13].

У галузі енергетики Угода про асоціацію передбачає поглиблення співпраці сторін з метою досягнення ринкової інтеграції включно зі зближенням енергетичного законодавства, створення ринків енергетики, на яких діятимуть наближені до законодавства ЄС правила і стандарти. З цією метою Україна має розширювати співробітництво з європейськими та міжнародними організаціями зі стандартизації у сфері енергетики. Додаток XXVII до УА містить перелік більш ніж 30 регламентів і директив ЄС, з якими Україна має гармонізувати своє законодавство (ст. 337).

У сфері транспорту співпраця України та Євросоюзу здійснюватиметься на основі спеціальних транспортних угод, а також міжнародних угод, сторонами яких вони є, та шляхом їх участі у міжнародних організаціях. Україна поступово зближуватиме своє законодавство з діючими стандартами та політиками Євросоюзу, здійснюючи імплементацію заходів, які містяться у Додатку XXXI до Угоди про асоціацію [14].

При здійсненні промислової і підприємницької політики Україна має враховувати визнані міжнародні принципи і стандарти. Це стосується насамперед діяльності малих і середніх підприємств. Україна запровадить

гарну практику стосовно методів регулювання, яка включає принципи ЄС (статті 378, 379).

Надання фінансових послуг має здійснюватися на основі зближення законодавства України з визнаними міжнародними стандартами стосовно регулювання і нагляду. Відповідний перелік *aquis* ЄС у цій сфері міститься у главі 6 розділу IV Угоди про асоціацію[15].

Управління державними фінансами, куди входить бюджетна політика, внутрішній контроль та зовнішній аудит, має здійснюватися на основі міжнародних стандартів (ст. 346).

В свою чергу, реформування *системи місцевого самоврядування* вимагає більш повного приведення національного законодавства у відповідність із принципами Європейського Хартії місцевого самоврядування, у якій передбачені наступні стандарти, а саме, принцип пріоритетності прав і свобод громадян у сфері місцевого самоврядування, чітке правове регулювання комунальної власності, доходної частини місцевих бюджетів, гарантії прав органів місцевого самоврядування у відносинах з місцевими органами виконавчої влади тощо.

Отже, на сьогоднішній день очікується, що Україна наблизилася до європейських стандартів як технічного, так і нетехнічного характеру. А реалізація Угоди про асоціацію відкриває для України перспективу залучення до процесу європейської інтеграції.

Висновки. Держава може по-різному визначати свій курс в області права: здійснювати політику на зближення національних законодавств, його гармонізацію або ж вести політику на підтримку національних законодавств, національних особливостей правової системи, введення обмежувальних режимів для іноземних держав. В процесі вдосконалення права і правової системи державним органам повинні належати мінімум три головні функції: збереження правової стабільності, дотримання владою і громадянами позитивного права, поступове звуження сфери державної

компетенції. Роль держави в даному випадку полягає в тому, щоб правильно і своєчасно реагувати на мінливу правову ситуацію і перейти до закріплення підсумків нової якості правової системи тільки тоді, коли для цього дозріють необхідні передумови. Таким чином, процес модернізації правової системи повинен бути строго керованим з боку держави.

Література

1. Малишева Н. Р. Теоретичні аспекти гармонізації національного законодавства з міжнародним правом. С. 87-92 / Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним правом: матеріали науково-практичної конференції (жовтень, 1998 р.) // Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 1998. 434 с.
2. Дудар С. К. Гармонізація законодавства: проблеми визначення поняття // Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2002. Випуск. 17. С. 11-16.
3. Шемшученко Ю. С. Теоретические проблемы гармонизации законодательства Украины с европейским правом. С. 35-42 / Проблемы гармонизации законодательства Украины и стран Европы // Под общ. ред. Е. Б. Кубко, В. В. Цветкова. Киев, 2003. 528 с.
4. Законотворчість. Словник термінів і понять з міжнародного та європейського права. Київ, 2005. 160 с.
5. Пархоменко Н. М. Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види // Часопис Київського університету права. 2012. № 1.
6. Люхтерхандт О. До проблеми гармонізації законодавства України з Європейською Конвенцією про захист прав і основних свобод людини. С. 57-60 / Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним правом: матеріали науково-практичної конференції (жовтень, 1998 р.) // Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 1998. 434 с.

7. Herrnfeld H.-H. Europeans by Law. Gutersloh, 1996. P. 104–105.
8. Official Journal of the European Union, 1995. L311/2. URL: <http://eurlex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:L:1995:311:SOM:EN:HTML>
9. Данильян О. Г. Гармонізація європейського і національного права: теоретико-методологічний аспект. С. 8-10. / Проблеми державно-правового розвитку в умовах європейської інтеграції і глобалізації: матеріали міжнар. наук. семінару (м. Харків, 16 трав. 2008 р.) // Редкол.: Ю. П. Битяк, І. В. Яковюк, Г. В. Чапала. Х.: Право, 2008. 204 с.
10. Швець М. Методи і засоби інформатики у вирішенні проблем гармонізації законодавства України з європейським правом // Вісник академії правових наук України: зб. наук. пр. Х.: Право, 2004. №3 (38). С. 112-114.
11. Тацій В. Я., Грошевий Ю. М. Проблеми зближення європейських правових систем як умова гармонізації законодавства України. С. 53-57 / Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним правом: матеріали науково-практичної конференції (жовтень, 1998 р.) // Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 1998. 434 с.
12. Хаустова М.Г. Правова глобалізація // Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / за ред О.В. Петришина (голова) та ін. Х.: Право, 2016 Т.3: Загальна теорія права. 2017. 952 с.
13. Розвиток і захист інтелектуальної власності в Україні URL: http://sips.gov.ua/i_upload/file/Ukraine_IP_Report_UKRAINE_LR.pdf
14. Угода про асоціацію між Україною та європейським Союзом URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344
15. Про схвалення Рекомендації Ради асоціації між Україною та ЄС про імплементацію Порядку денного асоціації між Україною та ЄС: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 березня 2015 р. №207- р [On Approval of the Recommendations of the Association Council between Ukraine and the EU on the Implementation of the Association

Agenda between Ukraine and the EU : Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 13, 2015 No.207-p]. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/document/248046005/st06978%20UA_15-1%20final.pdf

References

1. Malysheva N. R. Teoretychni aspekty harmonizatsii natsionalnogo zakonodavstva z mizhnarodnym pravom. S. 87-92 / Problemy harmonizatsii zakonodavstva Ukrainy z mizhnarodnym pravom: materialy naukovopraktychnoi konferentsii (zhovten, 1998 r.) // Instytut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 1998. 434 s.
2. Dudar S. K. Harmonizatsiia zakonodavstva: problemy vyznachennia poniattia // Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky. 2002. Vypusk. 17. S. 11-16.
3. Shemshuchenko Yu. S. Teoretycheskye problemy harmonyzatsyy zakonodatelstva Ukrainy s evropeiskym pravom. S. 35-42 / Problemy harmonyzatsyy zakonodatelstva Ukrainy y stran Evropy // Pod obshch. red. E. B. Kubko, V. V. Tsvetkova. Kyev, 2003. 528 s.
4. Zakonotvorchist. Slovnyk terminiv i poniat z mizhnarodnoho ta yevropeiskoho prava. Kyiv, 2005. 160 s.
5. Parkhomenko N. M. Harmonizatsiia zakonodavstva Ukrainy z yevropeiskym ta mizhnarodnym pravom: metody, etapy, vydy // Chasopys Kyivskoho universytetu prava. 2012. № 1.
6. Liukhterkhandt O. Do problemy harmonizatsii zakonodavstva Ukrainy z Yevropeiskoio Konventsiiieu pro zakhyst prav i osnovnykh svobod liudyny. S. 57-60 / Problemy harmonizatsii zakonodavstva Ukrainy z mizhnarodnym pravom: materialy naukovopraktychnoi konferentsii (zhovten, 1998 r.) // Instytut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 1998. 434 s.
7. Herrfeld H-H. Europeans by Law. Gutersloh, 1996. R. 104–105.

8. Official Journal of the European Union, 1995. L311/2. URL: <http://eurlex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:L:1995:311:SOM:EN:HTML>
9. Danylian O. H. Harmonizatsiia yevropeiskoho i natsionalnoho prava: teoretyko-metodolohichni aspekt. S. 8-10. / Problemy derzhavno-pravovoho rozvytku v umovakh yevropeiskoi intehratsii i hlobalizatsii: materialy mizhnar. nauk. seminaru (m. Kharkiv, 16 trav. 2008 r.) // Redkol.: Yu. P. Bytiak, I. V. Yakoviuk, H. V. Chapala. Kh.: Pravo, 2008. 204 s.
10. Shvets M. Metody i zasoby informatyky u vyrishenni problem harmonizatsii zakonodavstva Ukrainy z yevropeiskym pravom // Visnyk akademii pravovykh nauk Ukrainy: zb. nauk. pr. Kh.: Pravo, 2004. №3 (38). S. 112-114.
11. Tatsii V. Ya., Hroshevyi Yu. M. Problemy zblyzhennia yevropeiskykh pravovykh system yak umova harmonizatsii zakonodavstva Ukrainy. S. 53-57 / Problemy harmonizatsii zakonodavstva Ukrainy z mizhnarodnym pravom: materialy naukovo-praktychnoi konferentsii (zhovten, 1998 r.) // Instytut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 1998. 434 s.
12. Khaustova M.H. Pravova hlobalizatsiia // Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia: u 20 t. / za red O.V. Petryshyna (holova) ta in. Kh.: Pravo, 2016 T.3: Zahalna teoriia prava. 2017. 952 s.
13. Rozvytok i zakhyst intelektualnoi vlasnosti v Ukraini URL: http://sips.gov.ua/i_upload/file/Ukraine_IP_Report_UKRAINE_LR.pdf
14. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta yevropeiskym Soiuzom URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344
15. Pro skhvalennia Rekomendatsii Rady asotsiatsii mizh Ukrainoiu ta YeS pro implementatsiiu Poriadku dennoho asotsiatsii mizh Ukrainoiu ta YeS: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13 bereznia 2015 r. №207- r [On Approval of the Recommendations of the Association Council between Ukraine and the EU on the Implementation of the Association Agenda between Ukraine and the EU : Decree of the Cabinet of Ministers of

Ukraine of March 13, 2015 No.207-p]. URL:
http://www.kmu.gov.ua/kmu/document/248046005/st06978%20UA_15-1%20final.pdf